

e-ISSN 3083-6018

SOCIAL DEVELOPMENT: Economic and Legal Issues

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Analysis of Threats to the Economic Security of Enterprises

Volodymyr Zasanskyi ^{1*} ● Mykyta Alistratenko ²

¹ State University of Communication and Informational Technologies (Ukraine). Professor at the Department of Management, Doctor of Science in Economics, Professor.

² Private Higher Education Establishment "European University" (Ukraine). Postgraduate Student at the Department of Management and Logistics.

* **Corresponding Author**, e-mail: v.zasanskyi@duikt.edu.ua

ARTICLE INFO

Research Article

DOI:

[10.70651/3083-6018/2026.4.22](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2026.4.22)

Received:

18 March 2026

Accepted:

22 April 2026

Published online:

24 April 2026

Copyright © 2026 by authors

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution—NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

ABSTRACT

The specificity of wartime is that chronic problems that in peacetime developed linearly and were subject to classical anti-crisis regulation are transformed into critical, avalanche-like threats under the influence of security shocks. This requires a radical rethinking of the security paradigm itself, where the concept of static maintenance of macroeconomic stability should be replaced by the philosophy of dynamic economic stability, that is, the ability of the system not only to resist destructive factors, but also to adapt to constant and unpredictable transformations. In view of this, the purpose of the article is a comprehensive theoretical and methodological analysis and structuring of key threats to economic security in martial law, determining the channels of their interconnection and substantiating applied recommendations for increasing the viability of the national economy. The article substantiates that the construction of an effective system for protecting economic interests in this extreme period is impossible without a clear distinction between external destructive impacts and internal structural destructors. It is proven that only through a deep understanding of the anatomy of military threats and the mechanisms of their impact on state finances, human resources and business can an adaptive state policy be formed that can minimize current losses and lay a solid foundation for the future post-war recovery of the country. The study substantiates that classical approaches to ensuring economic security, focused on peacetime or local crises, have proven ineffective. Today, there is an urgent scientific and practical need to rethink destructive factors, assess their synergistic effect and develop dynamic models of resilience. This is necessary not only for the survival of the economic complex in a state of protracted conflict, but also to lay the fundamental conditions for further post-war recovery.

KEYWORDS

economic security, martial law, economic resilience, macroeconomic destabilization, infrastructure destruction, logistical collapse, human capital, budget deficit, foreign aid, shadow economy, corporate fraud, anti-crisis regulation, wartime economy, post-war recovery.

e-ISSN 3083-6018

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК: економіко-правові проблеми

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Аналіз загроз економічній безпеці підприємств

Володимир В. Засанський ^{1*} ● Микита О. Алістратенко ²

¹ Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій (Україна). Професор кафедри менеджменту, д-р екон. наук, професор.

² ПВНЗ «Європейський університет» (Україна). Аспірант кафедри менеджменту та логістики.

* Автор-кореспондент, e-mail: v.zasanskyi@duikt.edu.ua

СТАТТЯ

АНОТАЦІЯ

Дослідницька

DOI:

[10.70651/3083-6018/2026.4.22](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2026.4.22)

Отримана:

18.03.2026 р.

Прийнята:

22.04.2026 р.

Опублікована:

24.04.2026 р.

Авторське право

© 2026 авторів

Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0).

Специфіка воєнного часу полягає в тому, що хронічні проблеми, які в мирний час розвивалися лінійно та піддавалися класичному антикризовому регулюванню, під впливом безпекових шоків трансформуються у критичні, лавиноподібні загрози. Це вимагає радикального переосмислення самої парадигми безпеки, де на зміну концепції статичного утримання макроекономічної стабільності має прийти філософія динамічної економічної стійкості, тобто здатності системи не просто чинити опір руйнівним чинникам, а адаптуватися до постійних і непередбачуваних трансформацій. З огляду на це, метою статті є комплексний теоретико-методологічний аналіз та структурування ключових загроз економічній безпеці в умовах воєнного стану, визначення каналів їхнього взаємозв'язку та обґрунтування прикладних рекомендацій щодо підвищення життєздатності національної економіки. У статті обґрунтовано, що побудова ефективної системи захисту економічних інтересів у цей екстремальний період неможлива без чіткого розмежування зовнішніх руйнівних ударів та внутрішніх структурних деструкторів. Доведено, що тільки через глибоке розуміння анатомії воєнних загроз та механізмів їхнього впливу на державні фінанси, людські ресурси та бізнес можна сформулювати адаптивну державну політику, здатну мінімізувати поточні втрати та закласти надійний фундамент для майбутнього повоєнного відновлення країни. У дослідженні обґрунтовано, що класичні підходи до забезпечення економічної безпеки, орієнтовані на мирний час або локальні кризи, виявилися неефективними. Сьогодні виникає гостра наукова та практична потреба у переосмисленні деструктивних чинників, оцінці їхнього синергетичного ефекту та розробці динамічних моделей стійкості (resilience). Це необхідно не лише для виживання господарського комплексу в стані затяжного конфлікту, а й для закладення фундаментальних умов для подальшого повоєнного відновлення.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

економічна безпека, воєнний стан, економічна стійкість, макроекономічна дестабілізація, руйнація інфраструктури, логістичний колапс, людський капітал, бюджетний дефіцит, зовнішня допомога, тінізація економіки, корпоративне шахрайство, антикризове регулювання, воєнна економіка, повоєнне відновлення.

1. Introduction

Забезпечення економічної безпеки держави в умовах дії правового режиму воєнного стану є фундаментальним і безпрецедентним за своєю складністю завданням, оскільки військова агресія повністю руйнує традиційні ринкові механізми та дестабілізує суспільні інститути. У цей період економічний простір перетворюється на повноцінний фронт, від стійкості якого безпосередньо залежить обороноздатність країни, спроможність фінансувати збройні сили та підтримувати життєдіяльність населення.

Актуальність детального дослідження архітектури цих загроз зумовлена тим, що сучасний воєнний конфлікт має гібридний та тотальний характер, спрямований на повне виснаження господарського потенціалу супротивника. Фізичне знищення великих промислових об'єктів, енергетичний терор, блокування ключових логістичних артерій та окупація ресурсних баз створюють миттєвий шок пропозиції та руйнують цілісні ланцюги створення доданої вартості.

Водночас розгортаються глибинні внутрішні процеси, пов'язані з критичним дефіцитом людського капіталу через масову міграцію та мобілізаційні потреби, а також формується безпрецедентна залежність державного бюджету від зовнішнього макрофінансового фінансування. Оскільки державні інститути та приватний сектор змушені функціонувати в умовах критичного обмеження ресурсів та надвисокого ризику, виникає гостра наукова потреба у систематизації цих деструктивних факторів.

Важливо дослідити не лише їхні прямі наслідки, а й синергетичний ефект, коли макроекономічний тиск провокує деформацію мікроекономічного середовища, стимулюючи тінізацію бізнесу та зростання корпоративного шахрайства. Метою статті є проаналізувати науково-теоретичні підходи, щодо визначення поняття економічна безпека підприємництва, виявити основні види загроз економічній безпеці.

2. Literature Review

Проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств досліджувалися з різних точок зору. Так, дана тема розробляється в сучасному науковому дискурсі. Особливо в основному досліджень відбувся після 2022 року, коли науковці та аналітики зіткнулися з необхідністю переосмислити класичні теорії безпеки в умовах реальної тотальної війни.

Теоретико-методологічний фундамент дослідження економічної безпеки закладено у працях О. Власюк [1], А. Реверчук та ін. [2], Х. Козаченко та ін. [3], В. Шлемко та І. Бінько [4], О. Куриліна [5-7], В. Кузьменко [8]. Проте, початок повномасштабної військової агресії сформував принципово новий замовний вектор для наукових розвідок, змістивши фокус із класичного антикризового менеджменту на концепцію економічної стійкості (resilience). Специфіку функціонування фінансово-економічної системи в умовах воєнного стану сьогодні активно досліджують фахівці Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД) та В. Засанський з співавторами [9-13], які фокусуються на макроекономічній адаптації, релокації бізнесу та зміні логістичних маршрутів.

Окремим, надзвичайно актуальним напрямом є дослідження трансформації мікроекономічного середовища під час війни. Водночас проблеми деформації комплаєнс-контролю, ризику внутрішнього корпоративного шахрайства (фроду) та трансформації систем безпеки підприємств в умовах воєнного стану активно розробляються фахівцями з корпоративної безпеки (зокрема, у публікаціях дослідників Навчально-наукового інституту економічної безпеки та правоохоронної діяльності).

Західна наукова думка (публікації у виданнях, що індексуються в базах Scopus та Web of Science) підходить до цієї проблеми через оцінку геополітичних ризиків, ланцюгів постачання та енергетичної безпеки в масштабах усього європейського регіону. Попри значну кількість публікацій, багато питань залишаються дискусійними. Зокрема, потребують додаткового вивчення синергетичні зв'язки між макроекономічними руйнуваннями та мікроекономічними деструкторами (такими як фрод і тінізація) у довгостроковій перспективі, що й зумовило вибір теми даного дослідження.

3. Problem Statement

Метою даної статті є теоретико-методологічне обґрунтування та системний аналіз трансформації загроз економічній безпеці держави під впливом воєнних дій для визначення найбільш критичних вразливостей національної економіки.

4. Methods and Materials

У ході дослідження було застосовано низку методів, серед яких: аналіз та синтез для дослідження основних аспектів досліджуваного явища; систематизація і узагальнення для структурування ключових категорій і підходів; структурно-логічний метод – для розроблення пропозицій щодо вдосконалення механізму підтримки економічної безпеки сучасних підприємств.

5. Results and Discussion

Забезпечення економічної безпеки в період війни – це фундаментальна умова виживання держави, оскільки сучасна війна є не лише протистоянням армій, а й війною ресурсів та економічних систем на витривалість.

У період воєнного стану класичні ринкові механізми зазнають деформації, тому державна політика переорієнтовується на жорстке антикризове управління та мобілізаційну модель.

На сьогодні в науковій спільноті відсутній єдиний підхід до визначення сутності економічної безпеки, а саме поняття трактується досить різнопланово. Традиційний підхід дає змогу розглядати безпеку на індивідуальному та суспільному рівнях як фундаментальну духовну цінність, завдяки чому вона набуває універсального визнання.

Сьогодні у світі чітко простежується тенденція до інтеграції безпекових орієнтирів у систему корпоративної культури, що активно підтримується глобальними лідерами бізнесу. Для таких компаній ключовими пріоритетами є безпека й здоров'я персоналу, бездоганна ділова етика, а також ставлення до працівника як до головного капіталу підприємства та суспільства загалом. Для вітчизняних підприємств (зокрема АТ) адаптація цієї філософії є складним трансформаційним процесом, який вимагає синергії та скоординованих зусиль як з боку менеджменту, так і з боку державних інституцій [9].

Сучасне розуміння безпеки поєднує в собі науковий підхід та елементи мистецтва. Запит топменеджменту на знання про захист бізнесу, збереження структури компанії та формування умов для її зростання сьогодні є як ніколи високим. Саме тому сформувався самостійний науковий напрям – сек'юритологія (або безпекознавство). Розвиток цієї дисципліни дозволяє фахівцям здобути системні знання, проте успішне їх впровадження у практику під силу не кожному. Воно потребує специфічних здібностей – уміння передбачати приховані загрози та інтегрувати безпекові норми в корпоративну культуру, що вже є справжнім мистецтвом.

Отже, безпека – це інтелектуальний фундамент, який вивчають; майстерність, якою володіють; і культура, яку плекають у всьому колективі, починаючи від власника організації [9].

У матеріалах ООН: прийняття резолюції Міжнародної економічної безпеки (1987 р.) та Концепції міжнародної економічної безпеки (1987 р.) [6]. У період президентства Б. Клінтона було створено Національний економічний комітет для розробки та провадження заходів з підтримки національної економічної безпеки [3, с. 311]. При цьому, якщо прослідкувати інституціональну складову, яка формувалась на території ЄС, то можна відзначити орієнтацію на забезпечення економічної безпеки як на рівні самої організації, так і по відношенню до її позицій на світовому ринку.

Ключовим деструктивним чинником, що визначає логіку побудови концепцій національної та економічної безпеки, є тінізація. У сучасних реаліях гібридних протистоянь особливої гостроти набула проблема протидії «тіньовому флоту» – специфічному інструменту обходу міжнародних санкцій.

Цей елемент глобальної нелегальної діяльності безпосередньо фінансує та стимулює світовий тероризм. Будучи нерозривно пов'язаною з організованою злочинністю, корупційними

схемами та міжнародним тероризмом, тіньова економіка радикально деформує безпекове середовище на локальному та глобальному рівнях [10].

В умовах воєнного стану економічна безпека держави зазнає безпрецедентного тиску, оскільки традиційні виклики мирного часу трансформуються у критичні загрози, здатні повністю паралізувати господарський комплекс [11]. Усю сукупність деструктивних чинників можна розділити на дві великі взаємопов'язані групи, першу з яких становлять прямі руйнівні чинники екзогенного характеру.

До них належить фізичне знищення або пошкодження промислових гігантів, фабрик, складських терміналів та об'єктів критичної та енергетичної інфраструктури, а також повна втрата контролю над підприємствами, що опинилися на тимчасово окупованих територіях [14]. Крім того, відбувається втрата важливих ресурсних баз через мінування орних земель та окупацію родовищ корисних копалин, що підриває сировинну самодостатність країни.

Іншу групу загроз становлять глибинні системні макроекономічні деструктори ендегенного походження, зокрема, дефіцит людського капіталу. Масова вимушена міграція мільйонів працездатних громадян за кордон та внутрішнє переміщення населення провокують стрімкий відтік мізків, тоді як мобілізаційний тиск вилучає з реального сектору економіки найбільш продуктивну частину працівників, створюючи гострий кадровий голод. Паралельно розгортається фінансово-бюджетна дестабілізація, спричинена гіпертрофованими військовими видатками, які змушують скорочувати фінансування програм розвитку [15; 16].

Це веде до формування критичної залежності від зовнішньої макрофінансової допомоги, затримка або зменшення якої створює прямі ризики для фінансового суверенітету. За умов тривалого дефіциту також активізуються інфляційно-девальваційні процеси, які разом із високою безпековою невизначеністю формують тривалий інвестиційний вакуум [17].

На мікроекономічному рівні ці процеси призводять до деформації всього бізнес-середовища. Намагаючись вижити в умовах жорсткого регулювання та обмежених ресурсів, приватний сектор вдається до вимушеної тінізації економічних процесів, що суттєво зменшує податкові надходження до державного бюджету.

Стресовий стан менеджменту, загальна нестабільність та зниження рівня зовнішнього нагляду створюють сприятливе підґрунтя для зростання внутрішнього корпоративного шахрайства, розкрадань та зловживань на підприємствах [18]. Особливість усіх цих воєнних загроз полягає в їхньому синергетичному ефекті, коли один фактор миттєво запускає ланцюгову реакцію в інших сферах, перетворюючи кризовий менеджмент на необхідність побудови принципово нової системи економічної стійкості.

Всі ці загрози діють синергетично, руйнування енергетики миттєво провокує зупинку виробництва, що веде до звільнень, зниження податків, зростання тіньового сектору та посилення тиску на держбюджет.

Тому забезпечення економічної безпеки в таких умовах вимагає не класичного антикризового менеджменту, а переходу до філософії економічної стійкості (resilience) – здатності системи функціонувати в умовах постійних шоків [19].

Посилення прозорості та контролю за використанням бюджетних коштів і міжнародної допомоги, оскільки корупція під час війни безпосередньо підриває національну безпеку. Розвиток систем економічної розвідки. Блокування активів держави-агресора, виявлення та припинення діяльності компаній, які прямо чи опосередковано фінансують ворога або допомагають йому обходити санкції.

Формування так званої економічної резильєнтності (життєстійкості) – здатності системи оперативно адаптуватися до різних шоків (руйнування заводів, блеаути, втрата територій), зберігаючи при цьому здатність безперебійно забезпечувати фронт і базові потреби цивільного населення.

6. Conclusions

Державна політика у фінансово-бюджетній сфері має змінити вектор із короткострокового покриття дефіциту бюджету від траншу до траншу на укладання середньострокових програм макрофінансової підтримки, інтегрованих у плани відновлення. Це дозволить суттєво знизити ризик виникнення бюджетного вакууму у разі політичних коливань у країнах-партнерах.

Паралельно Міністерству фінансів та Національному банку необхідно модернізувати інструменти залучення внутрішнього капіталу через запуск спеціалізованих цільових військових облігацій для внутрішніх інвесторів та діаспори із прив'язкою до конкретних інфраструктурних чи оборонних проєктів, оптимізувавши відсоткові ставки для утримання ліквідності в системі. Національний банк має продовжувати політику керованої гнучкості курсу з превентивним використанням інструментів валютних інтервенцій.

У сфері реального сектору та інфраструктури критично важливим є перехід від концепції великих вузлових об'єктів до розгалуженої, мобільної та автономної мережі через розбудову малої розподіленої генерації, газотурбінних та когенераційних установок, що знизить чутливість енергосистеми до фізичного знищення окремих елементів.

Для розширення експортного потенціалу необхідно прискорено розвивати сухопутні прикордонні переходи з країнами Європейського Союзу, переводити ключові залізничні магістралі західного напрямку на європейську колію, а також будувати сухі порти та індустріальні парки у відносно безпечних регіонах.

Мінімізації інвестиційного вакууму сприятиме створення та капіталізація спеціалізованого державного фонду для страхування воєнних ризиків приватного сектору у партнерстві з міжнародними інституціями. Захист людського капіталу потребує запровадження прозорих, повністю цифровізованих та економічно обґрунтованих критеріїв бронювання критично важливого персоналу, що дозволить зберегти операційну спроможність експортоорієнтованих та високотехнологічних галузей, які забезпечують притік валютної виручки.

Для подолання кадрового голоду у дефіцитних робітничих та інженерних спеціальностях Міністерству економіки та Міністерству соціальної політики варто масштабувати державні та грантові програми швидкої професійної перепідготовки для жінок, внутрішньо переміщених осіб та ветеранів. На мікроекономічному рівні корпоративному сектору рекомендовано впроваджувати плани безперервності бізнесу із обов'язковим створенням дзеркальних серверів, хмарних сховищ даних за кордоном та диверсифікацією постачальників на випадок блекаутів чи руйнувань.

В умовах зниження державного нагляду власникам бізнесу необхідно посилювати внутрішній комплаєнс, автоматизувати системи моніторингу внутрішніх операцій, запроваджувати суворі процедури перевірки контрагентів та мінімізувати готівкові розрахунки, що дозволить запобігти внутрішньому шахрайству та штучній тінізації доходів.

References

1. Vlasiuk, O. S. (2008). *Teoriia i praktyka ekonomichnoi bezpeky v systemi nauk pro ekonomiku* [Theory and practice of economic security in the system of economic sciences]. Natsionalnyi instytut problem mizhnarodnoi bezpeky (in Ukrainian)
2. Reverchuk, A. Ya., Malyk, Ya. Y., Kulchytskyi, I. I., & Reverchuk, S. K. (Eds.). (2000). *Ekonomichna bezpeka v Ukraini: derzhavy, firmy, osoby* [Economic security in Ukraine: States, companies, individuals]. LfMAUP (in Ukrainian)
3. Kozachenko, H. V., Ponomarov, V. P., & Liashenko, O. M. (2003). *Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: sutnist ta mekhanizm zabezpechennia* [Economic security of the enterprise: Essence and mechanism of ensuring]. Libra (in Ukrainian)
4. Shlemko, V. T., & Binko, I. F. (1997). *Ekonomichna bezpeka Ukrainy: sutnist i napriamky zabezpechennia* [Economic security of Ukraine: Essence and directions of ensuring]. NISD (in Ukrainian)
5. Kurylina, O. V., Henyk, O. V., Kret, I. Z., & Protsiuk, T. B. (2018). Novitni finansovi tekhnolohii yak instrumenty protydiv ta zapobihannia vidmyvannia dokhodiv, otrymanykh zlochinnyim shliakhom, finansuvannia teroryzmu i finansuvannia rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia [Newest financial technologies as tools for countering and preventing money laundering, terrorist financing and financing of proliferation of weapons of mass destruction]. *Pravo ta Nauky – Law and Sciences*, (1), 34–38. (in Ukrainian)
6. Kurylina, O. V., Sytar, L. Y., & Vizniak, Yu. Ya. (2018). Rezervy pidvyshchennia yakosti trudovoho potentsialu promyslovoho pidpriemstva [Reserves for improving the quality of labor potential of an industrial enterprise]. *Pravo ta Nauky – Law and Sciences*, (2), 21–26. (in Ukrainian)
7. Kurylina, O. V. (2018). Teoretychni osnovy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky u zmishanij ekonomitsi [Theoretical foundations of ensuring economic security in a mixed economy]. In *Zabezpechennia tsyvilnoi*

bezpeky v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy – Ensuring civil security in Ukraine: Current state and prospects (pp. 308–313). Cherkasy (in Ukrainian)

8. Kuzmenko, V. V. (2004). The state as an institution of economic security. *Scientific Papers of DonNTU. Economic Series*, (69), 136–142.
9. Zasanskyi, V. V., Sharhut, V. I., & Brytskyi, R. M. (2015). Zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky yevropeyskykh derzhav za umov dii sotsialno-ekonomichnykh zahroz [Ensuring economic security of European states under conditions of socio-economic threats]. *Visnyk Cherkaskoho Universytetu. Seriya: Ekonomichni Nauky – Bulletin of Cherkasy University. Series: Economic Sciences*, (12), 25–30. <https://econom-ejournal.cdu.edu.ua/article/download/389/402> (in Ukrainian)
10. Zasanskyi, V. V., & Kurylina, O. V. (2018). Koruptsiia yak osnova rozpovsiudzhennia tinovoi diialnosti [Corruption as a basis for the spread of shadow activities]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava - Scientific Notes of Lviv University of Business and Law. Seriya ekonomichna. Seriya yurydychna*, (46), 123–129. <https://journals.lvduvs.lviv.ua/index.php/economy/article/view/725> (in Ukrainian)
11. Zasanskyi, V. V., & Babych, R. B. (2019). Innovatsiino-resursnyi potentsial ekonomichnoho rozvytku Ukrainy [Innovation and resource potential of economic development of Ukraine]. *Problemy Systemnoho Pidkhodu v Ekonomitsi – Problems of Systemic Approach in Economy*, 3(71), 47–54. http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/3_71_1_2019_ukr/3_71_1_2019.pdf (in Ukrainian)
12. Zasanskyi, V. V., & Predborskyi, V. A. (2019). Novitnia demodernizatsiina forma tinizatsii vlady [The latest demodernization form of shadow power]. *Formuvannia Rynkovykh Vidnosyn v Ukraini – Formation of Market Relations in Ukraine*, (12), 7–17. <https://dndiime.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/12-223-2019.pdf> (in Ukrainian)
13. Zasanskyi, V. V., & Predborskyi, V. A. (2020). “Avtonomna” tinova vlada yak zasib tinovoho psevdoreformuvannia [“Autonomous” shadow power as a means of shadow pseudo-reforming]. *Formuvannia Rynkovykh Vidnosyn v Ukraini – Formation of Market Relations in Ukraine*, (6), 7–16. http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2020_6_3 (in Ukrainian)
14. Tymoshenko, O. I., & Zasanskyi, V. V. (2022). Tinova diialnist yak zahroza dlia ekonomichnoi bezpeky pidpriemnytstva [Shadow activity as a threat to economic security of entrepreneurship]. *Ekonomika i Upravlinnia – Economics and Management*, (2), 5–7. <https://doi.org/10.36919/2312-7812.2.2022.05> (in Ukrainian)
15. Zasanskyi, V. V., & Kaliuk, O. M. (2023). Vykorystannia finansovoi zlochynnosti viiskovymy terorystychnymy orhanizatsiiamy [The use of financial crime by military terrorist organizations]. *Ekonomika i Upravlinnia – Economics and Management*, (2), 89–98. <https://doi.org/10.36919/2312-7812.2.2023.89> (in Ukrainian)
16. Zasanskyi, V. V. (1998). *Detinizatsiia ekonomiky v perekhidnykh suspilstvakh: upravlinskyi aspekt* [Shadow economy reduction in transition societies: Managerial aspect]. Politex (in Ukrainian)
17. Ministry of Economy of Ukraine. (2007). Pro zatverdzhennia Metodyky rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [On approval of the Methodology for calculating the level of economic security of Ukraine] (Order dated March 2, 2007, No. 60). <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0060665-07> (in Ukrainian)
18. Novikova, O. F., & Pokotylenko, R. V. (2003). Do problemy vyznachennia priorytetiv ta skladovykh natsionalnoi bezpeky Ukrainy [On the problem of determining priorities and components of national security of Ukraine]. *Stratehichna Panorama – Strategic Panorama*, (2), 43–57 (in Ukrainian)
19. Bandurka, O. M., Dukhov, V. Ye., Petrova, K. Ya., & Chervyakov, I. M. (2003). *Osnovy ekonomichnoi bezpeky* [Fundamentals of economic security]. Kharkiv National University of Internal Affairs (in Ukrainian)